

‘ZEVEN VINKJES LUISTEREN VOORAL NAAR PERSONEN DIE OP HEN LIJKEN’

Journalist, schrijver en antropoloog Joris Luyendijk publiceerde een jaar geleden zijn boek *De zeven vinkjes - Hoe mannen zoals ik de baas spelen*. Het boek gaat over de ‘machtspositie van mannen zoals ikzelf’ en ‘de zeven kenmerken die maken dat wij steeds weer in de dominante groep zitten’. Luyendijk spreekt op 31 oktober aanstaande op het NVP-najaarscongres.

WIE IS JORIS LUYENDIJK

- Na omzwervingen in Amerika, het Midden-Oosten en Engeland woont hij nu weer met zijn gezin in zijn geboortestad Amsterdam.
- Hij is schrijver, maar vooral de trotse eigenaar van een wormenhotel. Recent oogste Luyendijk zijn eerste lading compost.
- Zijn levensmotto luidt: 'Doorzetters hebben een leuker leven, maar niet meteen.'

VOOR DEGENEN DIE HET NIET GELEZEN HEBBEN: KUNT U EEN KORTE SAMENVATTING GEVEN VAN HET BOEK?

"Wat doet het met je zelf-, mens- en maatschappijbeeld als je geen discriminatie of uitsluiting kunt ervaren? Daarover gaat mijn boek. De zeven vinkjes zijn mannen zoals ikzelf: de drie procent van Nederland die zich nergens hoeft in te vechten. Niet in een mannenwereld, niet in een hetero-wereld en niet in een witte wereld. Zeven vinkjes hebben verder minstens 1 ouder met geld of hbo dan wel universiteit zodat ze al horen bij de elite. En ze hebben minstens 1 ouder die in Nederland geboren is, zodat ze ook de Nederlandse meerderheidscultuur al hebben. Dan hebben ze ook nog de hoogst aangeslagen opleiding van het land, namelijk vwo of gymnasium en universiteit. Het gaat dus niet over schuldgevoel of privileges, maar over gebrek aan levenservaring. Want de andere 97% van Nederland weet wel hoe uitsluiting of minachting voelt op basis van huidkleur, cultuur, geslacht, klasse, seksuele identiteit of opleiding."

HET BOEK RIEP WISSELENDE REACTIES OP. INMIDDELS IS ER RUIM EEN JAAR VERSTREKEN. HOE KIJKT U TERUG OP DE ONTVANGST VAN HET BOEK? VOND U DE KRITIEK TERECHT?

"Ik heb nog nooit zoveel positieve reacties op een boek gehad. Mensen veranderen echt door het boek, zeggen ze. Inderdaad heb je wat lieden in de media die mijn boek weigeren te lezen omdat er 'niks nieuws' in zou staan. Ik vraag dan: hoe weet je dat er niks nieuws in staat als je het niet leest? Antwoord: 'ik ga toch geen boek lezen waar niks nieuws in staat?'"

'Als de top niet divers is, denkt de rest bewust of onbewust: het zal wel niet belangrijk of nuttig zijn, die diversiteit'

WAT HEEFT U ERVAN GELEERD? ZOU U HET NU ANDERS AANPAKKEN?

"Tja. Veel van die lieden in de media hebben zelf zes of zeven vinkjes. Wat ik van hun sabotage leer? Dat mensen zich soms in rare bochten wringen om niet aan zelfreflectie te hoeven doen. Gelukkig staat de meerderheid van de lezers wel open voor het boek, en de vele ontdekkingen daarin. Ik heb vijf jaar over het onderzoek en het schrijven gedaan: zolang heb je niet nodig voor een boek met 'niks nieuws' erin."

IN UW BOEK PLEIT U ERVOOR DAT 'WITTE GEPRIVILEGIEERDE MANNEN' MINDER RUIMTE INNEMEN. HOE KAN DAT IN DE PRAKTIJK GESTALTE KRIJGEN? EN HOE KAN HR DAARIN EEN ROL VERVULLEN?

"Nee. Ik pleit ervoor dat we opnieuw gaan nadenken over wat 'kwaliteit' eigenlijk is. Zeven vinkjes zeggen nu vaak dat

'Hoe minder vinkjes, hoe knapper je prestatie - maar hoe kleiner je kans op promotie. Dat is bizar.'

ze heus voor diversiteit zijn, 'zolang het maar niet ten koste gaat van de kwaliteit'. Maar wie bepaalt wat kwaliteit is? Ik kwam een soort '7-vinkjes-CV' op het spoor. Daar moeten we vanaf. We moeten naar 'diversiteit van levenservaring', en als jij je hebt ingevochten in een andere cultuur of sociale klasse, of allerlei discriminatie hebt getrotseerd, heb je daarmee leiderschapskwaliteiten ontwikkeld: incasseringsvermogen, aanpassingsvermogen, vechtlust, veerkracht, improvisatievermogen en inlevingsvermogen. In één zin: hoe minder vinkjes, hoe knapper je prestatie - maar hoe kleiner je kans op promotie. Dat is bizar."

WAT HOOPT U DAT LEZERS UIT UW BOEK ZULLEN HALEN EN HOE HOOPT U DAT HET BIJDRAAGT AAN HET DEBAT OVER GENDER EN MACHT?

"Ik hoop dat mensen gaan kijken hoe vinkjes op elkaar inwerken. Een witte heteroman met laaggeletterde ouders uit een dorpje in Drenthe stond er aan het begin van zijn leven heus minder goed voor dan de lesbische jonkvrouw Kajsa Ollongren. Maar Ollongren brengt langs de assen 'seksuele identiteit' en 'gender' zeker diversiteit. Maar er is ook sociale klasse en huidskleur. En er zijn natuurlijk nog meer vinkjes, zoals gezondheid. Maar gezondheid is zo'n grote factor, die past niet in een sociologische analyse als deze."

HOE DENKT U DAT DE 7 VINKJES DE BEDRIJFS-CULTUUR EN BREDERE SAMENLEVING BEÏNVLOEDEN?

"De 7 vinkjes domineren de definitie van kwaliteit, en als je daarop inzoomt zie je steeds hetzelfde: hoe meer jij op hen lijkt, hoe beter ze je vinden."

HEEFT U ADVIES VOOR MANNEN DIE ZICH BEWUST WILLEN WORDEN VAN DE MANIEREN WAAROP ZE DE BAAS SPELEN?

"Luisteren, op zoek gaan naar dingen die je niet wil horen, en dan proberen te begrijpen waarom je zo'n weerstand voelt. Kennelijk houd je vast aan een beeld of idee dat niet klopt. Waarom? Veel mannen zijn trots op hun prestaties, en vinden het heel moeilijk om een deel van die trots in te ruilen voor dankbaarheid. Maar hoe hard je zelf ook gewerkt hebt, je had ook enorm de wind in de rug, als 7 vinkje."

ZIJN ER SPECIFIEKE MAATREGELEN OF VERANDERINGEN DIE ORGANISATIES KUNNEN NEMEN OM MACHTSONGELIJKHEID TEGEN TE GAAN?

"Engelsen zeggen: de vis rot vanaf de kop. Als de top niet divers is, denkt de rest bewust of onbewust: het zal wel niet belangrijk of nuttig zijn, die diversiteit, anders deden ze het daarboven wel."

WAT ZIJN ENKELE VALKUILEN OF UITDAGINGEN WAAR HR-MANAGERS REKENING MEE MOETEN HOUDEN BIJ HET AANPAKKEN VAN DE VINKJES EN HET BEVORDEREN VAN GENDERGELIJKHEID?

"Het ligt volgens mij niet zozeer bij HR-managers als wel bij hun bazen. Voor mannen is 'zichtbaarheid' heel belangrijk, bij promoties. Maar waarom eigenlijk? Want zo krijg je dus de hele tijd mensen die tijdens vergaderingen zichtbaar proberen te zien, ook al hebben ze niks te zeggen. Bij lezingen krijg ik ook zo vaak vragen van mannen waarbij ik denk: dit vraag je alleen om even aan het woord te kunnen zijn?"

WAT NU ALS DE HR-DIRECTEUR ZELF EEN 7-VINKER IS?

"Als-ie zich van zichzelf bewust is, dan kan hij een enorm verschil maken. Want zeven vinkjes zijn net mensen: ze luisteren vooral naar personen die op hen lijken."

BENT U TEVREDEN OVER WAT U MET HET BOEK HEBT BEREIKT?

"We beginnen net. Iedere dag kopen gemiddeld twintig tot dertig mensen het boek. De media negeren me, maar in de samenleving verspreidt de ontdekking van de zeven vinkjes zich als een veenbrand."

BENT U AL BEZIG MET EEN NIEUW THEMA VOOR EEN VOLGEND BOEK?

"Nee, hier zitten mijn tanden nu heel diep in. Als 7-vinkjesman kan ik denk ik echt een verschil maken, door te vertellen over uitsluiting vanuit het perspectief van mensen die geen uitsluiting kunnen ervaren. Zolang de vraag naar dit verhaal aanhoudt, denk ik dat ik het blijf vertellen. Maar het zou geweldig zijn als andere 7-vinkjes me gingen helpen."